

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 19 §:n 2 momentti ja 40 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 19 §:n 2 momentti laissa 1344/2016, *muutetaan* 7 a §, 23 §:n 2 momentti, 24 §, 31 §:n 2 momentti, 37 §:n 1 ja 2 momentti, 39 §:n 1 momentti, 43 §:n 5 momentti ja 57 a §, sellaisina kuin niistä ovat 7 a § laissa 1097/2018, 23 §:n 2 momentti ja 39 §:n 1 momentti laissa 1028/2022, 24 § laeissa 1097/2018 ja 1028/2022, 37 §:n 1 ja 2 momentti laissa 536/2019 ja 57 a § laissa 676/2011, sekä *lisätään* lakiin uusi 36 a § seuraavasti:

7 a §

Nuoren ammatillisen kuntoutuksen järjestäminen

Kansaneläkelaitos järjestää 16—29-vuotiaalle vakuutetulle ammatillista kuntoutusta (*nuoren ammatillinen kuntoutus*), jos:

- 1) vakuutetun toimintakyky on olennaisesti heikentynyt;
 - 2) kuntoutus on tarkoituksenmukaista vakuutetun toimintakyvyn ja elämänhallinnan sekä opiskelu- tai työllistymisvalmiuksien tukemiseksi tai edistämiseksi; ja
 - 3) kuntoutus on tarpeen tukemaan tai edistämään vakuutetun kykyä opiskella tai työllistyä.
- Vakuutetun toimintakyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan kokonaisvaltaisesti huomioon hänen toimintakykynsä vaikuttavia tekijöitä erityisesti suoriutumisen, osallistumisen, yksilötekijöiden ja ympäristötekijöiden osa-alueilta. Vakuutetun toimintakyky on olennaisesti heikentynyt, jos toimintakyvyn heikentyminen rajoittaa hänen tulevaisuuden suunnitteluaan tai opiskelemaan tai työelämään pääsyään taikka estää häntä jatkamasta opintojaan.

Kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon, voidaanko haetulla kuntoutuksella edistää hakijan toimintakykyä, elämänhallintaa sekä valmiuksia ja kykyä opiskella tai työllistyä. Lisäksi otetaan kokonaisuutena huomioon hakijan ajankohtaiset palvelutarpeet sekä hakijan saamat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja muut toimintakykyä, elämänhallintaa, opiskelua tai työllistymistä tukevat tai edistävät palvelut. Jos hakija opiskelee, otetaan huomioon myös oppilaitoksen tukitoimet.

Poiketen siitä, mitä 1—3 momentissa säädetään, vakuutetulla ei kuitenkaan ole oikeutta nuoren ammatilliseen kuntoutukseen, jos hän työskentelee palkkatyössä tai yrittäjänä osa- tai kokoaikaisesti taikka saa 20 §:ssä tarkoitettua nuoren kuntoutusrahaa.

Kansaneläkelaitos järjestää nuoren ammatillisena kuntoutuksena kuntoutustarvetta, kuntoutusmahdollisuuksia ja opiskelu- ja työllistymismahdollisuuksia selvittäviä ja arvioivia palveluja sekä valmennuksellisia palveluja. Kuntoutuksen tavoitteiden saavuttamiseksi nuoren ammatillisen kuntoutuksen palveluissa tehdään yhteistyötä kuntoutujan kannalta tarpeellisten toimijoiden kanssa.

23 §

Kuntoutusrahan maksaminen

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, kuntoutusrahaa maksetaan 25—27 §:ssä tarkoitettua omavastuu-aikaa lukuun ottamatta ammatillisena kuntoutuksena myönnettyyn koulutukseen, muuhun työelämän ulkopuolella olevan henkilön 6 §:ssä tarkoitettuun ammatilliseen kuntoutukseen, 7 a §:ssä tarkoitettuun nuoren ammatilliseen kuntoutukseen lukuun ottamatta valmennuksellisia palveluja sekä 20 §:ssä tarkoitettuun nuoren kuntoutusrahan oikeuttavaan kuntoutukseen osallistumisen ajalta, jos kuntoutuja on estynyt tekemästä päätoimeen rinnastettavaa muuta kuin kuntoutukseen sisältyvää työtä.

24 §

Kuntoutusraha odotus- ja väliajalta

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa myös ajalta, jona kuntoutuja odottaa kuntoutuksen alkamista (*odotusaika*), sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta (*väliaika*), jos se on tarpeen 6 tai 7 a §:ssä tarkoitettuna ammatillisen kuntoutuksen tai 20 §:ssä tarkoitettuun nuoren kuntoutusrahan oikeuttavan kuntoutuksen etenemisen sekä kuntoutujan toimeentulon turvaamiseksi. Kuntoutujalla on oikeus kuntoutusrahan odotus- ja väliajalta, jos hän ei tuolta ajalta saa toimeentuloa esimerkiksi työstä.

Kuntoutusraha maksetaan odotus- ja väliajalta 20 prosentilla alennettuna ja enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden kummankin syyn perusteella erikseen laskettuna, jollei sen maksaminen pidemmältä ajalta ole toimeentulon turvaamisen ja kuntoutuksen etenemisen kannalta erityisestä syystä perusteltua.

31 §

Ylläpitokorvaus

Ylläpitokorvausta voidaan maksaa kuntoutustarvetta ja -mahdollisuuksia selvittävien tutkimusten ja kokeilujen, avomuotoisen kuntoutuksen taikka muun tätä vastaavan kuntoutuksen ajalta. Ammatillisena kuntoutuksena järjestettyyn koulutukseen tai sitä vastaavaan muuhun pitkäaikaiseen kuntoutukseen osallistumisen ajalta ylläpitokorvausta ei makseta.

36 a §

Kuntoutusrahan suhde opintorahaan

Jos vakuutettu saa opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa, opintoraha vähennetään hänelle samalta ajalta maksettavasta kuntoutusrahasta tai osakuntoutusrahasta 36 §:n 3 momentin mukaisesti.

37 §

Osittain yhteensovitettavat tulot

Jos kuntoutuja saa ammatillisena kuntoutuksena järjestetyn koulutuksen tai nuoren kuntoutusrahan oikeuttavan kuntoutuksen ajalta palkka- tai yrittäjätuloja, nämä tulot vähennetään samalta ajalta maksettavasta kuntoutusrahasta siltä osin kuin niiden määrä ylittää 32 §:n 3 momentin mukaisesti määräytyvän kuntoutusrahan määrän kerrottuna kahdellakymmenelläviidellä. Yhteensovitusta tehtäessä palkkatulot kohdistetaan maksupäivän perusteella lukukausittain ajalle, jolta kuntoutusrahaa myönnetään.

Jäljempänä 47 §:ssä tarkoitettuun työnantajalle maksettavaan kuntoutusrahan ei tehdä tämän pykälän 1 momentin mukaista yhteensovitusta.

39 §

Takautuva maksaminen

Jos kuntoutujalle myönnetään takautuvasti sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, tartuntatautipäivärahaa tai luovutuspäivärahaa taikka opintotukilain mukaista opintorahaa taikka vanhuuseläkettä tai takuueläkettä taikka korvausta ansionmenetyksestä jonkin muun lain perusteella, etuus, eläke tai korvaus samalta ajalta voidaan periä suoritettua kuntoutusrahaa vastaavalta osalta Kansaneläkelaitokselle. Työeläkelakien mukaista takautuvaa työkyvyttömyyseläkettä ja työuraeläkettä ei kuitenkaan makseta Kansaneläkelaitokselle kuntoutusrahaa vastaavalta osalta.

43 §

Kuntoutujan velvollisuus tietojen antamiseen

Kuntoutusrahan saajan on 3 momentissa tarkoitettujen muutosten lisäksi ilmoitettava eläkkeen saamisesta, lakiin perustuvasta ansionmenetykskorvauksesta ja muusta vastaavasta muutoksesta olosuhteissa, joista vakuutetun on tullut ilmoittaa etuutta hakiessaan. Ammatillisena kuntoutuksena järjestetyssä koulutuksessa oleva kuntoutusrahan saaja ja nuoren kuntoutusrahan saaja on velvollinen ilmoittamaan myös sellaiset koulutuksen tai nuoren kuntoutusrahan oikeuttavan kuntoutuksen ajalta saamansa tulot, jotka voivat vaikuttaa kuntoutusrahan määrään tai hänen oikeuteensa saada kuntoutusrahaa. Jos Kansaneläkelaitos on tämän lain nojalla saanut tietoonsa sellaisen etuuden saajan olosuhteissa tapahtuneen muutoksen, joka vaikuttaa tai voi vaikuttaa vakuutetulle myönnettävään tai maksettavaan etuuteen, Kansaneläkelaitos voi määrätä vakuutetun esittämään olosuhteiden muutoksista selvityksen.

57 a §

Asian uudelleen ratkaiseminen muun etuuden tai korvauksen myöntämisen johdosta

Jos kuntoutusrahaetuuden saajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty 22, 34, 36 tai 36 a §:n nojalla huomioon otettava etuus tai korvaus, Kansaneläkelaitos voi ilman asianosaisen suostumusta tai päätöksen poistamista ratkaista asian uudelleen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025. Sen 36 a §, 39 §:n 1 momentti ja 57 a § tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä elokuuta 2025.

Jos tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 7 a §:n mukaiseen kuntoutuspäätökseen perustuva oikeus kuntoutusrahaan on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita 23 §:n 2 momenttia ja 24 §:ää.

Jos kuntoutus on alkanut ennen tämän lain 36 a §:n, 39 §:n 1 momentin ja 57 a §:n voimaantuloa, sovelletaan niiden voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 5.12.2024

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen